

Referanser:

Arkivsak: 18/02526-7

Saksdokumenter:

Vedlegg Involvering fra bispedømmene meldt inn pr. 15. jan 2024 - Nasjonaljubileet 2030

Nasjonaljubileet – fram mot 2030

Sammendrag

Det er behov for noen føringer om nasjonalkirkelige prioriteringer og forventinger i tusenårsmarkeringen. Det bør drøftes hvilke føringer som skal legges for arbeidet frem mot jubileet i 2030.

Preses sitter i Nasjonalkomiteen, som representant for Den norske kirke, men har også påtatt seg et økumenisk ansvar. [Nasjonal komité - Norge i tusen år \(norgeitusenaar.no\)](http://norgeitusenaar.no)

Nidaros biskop og Bjørgvin biskop er allerede sterkt involvert i tusenårsmarkeringen, mens det er uklart i hvilken grad de andre biskopene har vært eller er involvert.

Kirkerådet ønsker å holde oversikt over planer i de ulike bispedømmene gjennom kontakt med kulturrådgiverne. Her må arbeidet fortsette slik at planverket fullføres. Det krever god informasjonsflyt og kommunikasjon mellom nasjonalt og regionalt ledd.

Tema for Bispemøtets drøfting

- Hva vil Den norske kirke med jubileet?
- Hva forventes av engasjement fra nasjonalt hold og fra biskopene?
- Forholdet mellom nasjonale initiativer og bispedømmene/lokale tiltak?
- Forholdet mellom de ulike årstema og planlegging av markeringen i 2030?
- Erfaringer fra bispedømmer som har vært involvert så langt: Hamar (2021), Borg (2022) og Sør-Hålogaland (2023)
- Konkrete ideer og tiltak

Fagdirektør i Kirkerådet Berit Hagen Agøy er invitert til å være til stede under Bispemøtets behandling av saken.

Forslag til vedtak

Bispemøtet drøftet Nasjonaljubileet 2030 og kirkens bidrag. Bispemøtet ser på planene for 2030 som en viktig mulighet til å fornye bevissthet og kunnskap om kristendommens og kirkens plass i vår nasjons historie, og at kirken arbeider aktivt med dette i årene som

kommer. Bispemøtet vil understreke at det er viktig å konkretisere hva som er Den norske kirkes spesielle bidrag i arbeidet med 2030-markeringene fra nå og fram til 2031, og at dette inngår i årsplanene i de kommende årene for Kirkerådet, Bispemøtet og for bispedømmene.

Saksorientering

Bakgrunn

1. Bakgrunn - Nasjonaljubileet 2030 - NORGE I TUSEN ÅR

[Forside - Norge i tusen år \(norgeitusenaa.no\)](https://norgeitusenaa.no)

Markeringen er mangfoldig og fortsatt ganske uklar i og med at verdier og tematikk, bestemt av Nasjonalkomiteen og den sekretariat i Stiklestad Nasjonale Kultursenter, er nærmest altomfattende.

Det er lagt opp til en [jubileumsstafett](#) hvor hvert år fram mot 2031 har et hovedtema og i flere tilfeller også et lokal/regionalt tyngdepunkt. Dette skulle tilsi at bispedømmene kan spille en viktig rolle, særlig i de årene hvor jubileet har et regionalt og lokalt nedslag.

2021	Kulturmøte og endring	Hundorp, Mære, Opplysningsvesenets fond
2022	Folkestyre	Eidsivating, Våler i 1000 år, Kampen om Raumariki
2023	Ressurser og rikdom	Tore Hunds Rike, Valdres i 1000 år, Lærdal i 1000 år
2024	Verdier i lovverket	Moster 2024, Gulating, Frostating
2025	Migrasjon og identitet	Nasjonalt utvandrerjubileum
2026	Slekt og samfunn	Sarpsborg
2027	Tilhørighet	Samiske miljø
2028	Fortellinger om Norge	Vestfold, Telemark
2029	Folketradisjon	Valldal, Møre og Romsdal
2030	Felleskap	Stiklestad, Nidaros, Hovedstaden, Hele Norge
2031	Helgenkåring	

Det er formulert noen verdier og spørsmål som skal være førende i Nasjonaljubileet 2030 NORGE I TUSEN ÅR.

[Verdigrunnlaget](#)

FELLESSKAP	Hvordan skaper vi et fellesskap som både tåler og verdsetter ulikhet?
VERDIER	Finnes det et verdigrunnlag som er ufravikelig?
IDENTITET	Hvordan forstår og definerer vi oss selv i møte med andre?
ARV	Hva tar vi med oss fra fortiden og hva leverer vi videre?
FORNYELSE	Hvordan former vi et samfunn i spenningen mellom tradisjon og fornyelse?

Kirken (og andre aktørers) utfordring er å fylle dette verdigrunnlaget med konkret innhold ut fra vår særegenhet og vårt handlingsrom.

2. Nasjonalkirkelig involvering så langt

Preses er, som nevnt, medlem av Nasjonalkomiteen. Kirkerådets sekretariat deltar i de årlige nettverksmøtene organisert av Stiklestad Nasjonale Kultursenter. I dette nettverket deltar også enkelte biskoper og andre fra bispedømmene.

Det er opprettet et eget Teamsrom for kulturrådgivere for å dele planer og ideer og det er etablert en side i ressursbanken. Denne siden vil lenkes til en ressurside som Norges Kristne råd vil drifte.

Det planlegges en markering på Kirkemøtet i april 2024 av Kristenretten på Moster og Landsloven. Professor Jørn Øyrehagen Sunde vil delta. Det vurderes markeringer under Olavsfest og Arendalsuka.

Kirkerådet har gitt midler til Bjørgvin til produksjon av ressurser til Moster-24 og tildelte i desember 2023 midler til utvikling av pedagogiske opplegg om kristendommens påvirkning på norsk samfunn og kultur gjennom 1000 år.

(Sanden medias prosjekt «Kirkas influensere» og Kirkelig kultursenter sør- Kirkus «Tusen-vis»)

[- Ressursbanken, Den norske kirke \(kirken.no\)](#)

Kontaktgruppa mellom Mellomkirkelig Råd og Human-Etisk Forbund har skrevet en felleskronikk «Fra felles religion til felles verdier» i Vårt Land om Nasjonaljubileets verdier og kirken og andre livssynstradisjoner rolle i samfunnsutviklingen drøftes.

Preses vil delta i jubileumsfeiringen på Moster og Mellomkirkelig Råd og Bispemøtet har medansvar for internasjonale og økumeniske gjester under Moster- jubileumsfeiringen. Norges Kristne Råd (NKR) tar ansvar for en økumenisk komité, den har sitt første møte i disse dager (Fagdirektør Berit Hagen Agøy blir med i komiteen). NKR vil også drifte en kirkelig ressurside på nettet, som vi kan lenke til fra Ressursbanken.

Preses sitter i styret i Norges Kristne Råd og lederforum i Samarbeidsrådet for tros og livssynssamfunn og har derfor innflytelse over og nær kontakt med disse organisasjonenes medvirkning i Nasjonaljubileet. Det har også vært samtaler med den katolske kirke om deres engasjement i jubiléet.

3. Hva vil kirken med jubileet? Profil og hovedbudskap?

Ut fra hva som hittil er utalt av bl.a. preses og kirkerådsleder er dette viktige elementer å arbeide videre med:

- Tusen år med kristenrett og kristen verdipåvirkning: menneskeverd og likeverd
Fram til ny § 2 i Grunnloven (kristen og humanistisk arv – menneskerettigheter, demokrati og rettsstat)
- Kristendommen og kirkens bidrag til samfunnsutviklingen: Kristning/kirkeetablering og nasjonsbygging (kirke – statsmakt), verdigrunnlag/lovverk, skole, demokratisering, folkelige bevegelser, diakoni m.m.
- Tydelig og frimodig markering av 1000 år med kristendom i Norge. Historie med et framtidsrettet blikk. Stolthet og ydmykhet. Sannferdig og selvkritisk.
- Vise hvordan kirkens budskap og fellesskap er relevant for mennesker i dag.
- *Olavsarven* – mer enn fokus på og kritikk av den historiske Olav Haraldsson
- Bibelfortellingene, felles kulturell referanseramme bygger fellesskap
- Kunst og kultur (billedkunst, salmer, kirkemusikk m.m.)
- Kirkebyggenes betydning i lokalsamfunnene
- Fokus på barn og unge, kirken som fellesskapsarena og kulturformidler
- Økumenisk markering – samarbeid med NKR, samtidig løfte fram Den norske kirke (inkl. den katolske tida) som den viktigste religiøse institusjon og trossamfunn gjennom tusen år

- Bevissthet om egen makt og eget ansvar, majoritet – minoritet, folkekirke og livssynsåpent mangfold

Mye av dette reflekteres i andre aktuelle saker i Kirkerådet og Kirkemøtet:

- Kirkens visjon og strategidokument
- Kirkelig organisering
- Kirkebevaringsprogram
- Immateriell kulturarv
- Kirken i det livssynåpne samfunnet

4. Forholdet mellom nasjonale initiativer og regionale og lokale tiltak

Hvordan kan arbeidet med tusenårsjubileet bli godt tilrettelagt på alle nivåer?

Problemstillinger til drøfting:

- En mulighet er å se på de enkelte årene og gi ett eller et par bispedømmer et hovedansvar for kirkens medvirkning det året. Konkrete aktiviteter vil måtte skje regionalt og lokalt, og i mindre grad nasjonalt initiert. Nasjonalt kan man da konsentrere seg om å planlegge 2030-jubileet.

2024: Moster	Hovedansvar: Bjørgvin
2025: Utvandrerjubileum	Hamar
2026: Slekt og samfunn	Borg
2027: Tilhørighet	Samiske miljøer / Nord Hålogaland
2028: Fortellinger om Norge	Agder og Telemark, Tunsberg
2029: Folketradisjon	Møre
2030: Fellesskap	Nidaros og hele landet

- Dersom man ønsker et sterkere nasjonalt engasjement også i årene underveis mot 2030, må det settes av mer ressurser og gis noen klarere føringer til Kirkerådet.

- Hva kan man bidra med fra sentralkirkelig hold – noen ideer:

- Holde kontakt med nasjonale aktører og nettverk (inkl. NKR og STL)
- Koordinere og dele informasjon og ideer mellom bispedømmene (nettside, nyhetsbrev og kollega-nettverk)
- Arrangementer på nasjonale arenaer som Kirkemøtet, Arendalsuka, Olavsfest, filmfestival, pilegrimsnettverk og Samiske kirkedager
- Kronikker, foredrag o.l. fra nasjonale kirkeledere
- Stimulere til å løfte relevant tematikk på stiftsdager, fagdager m.m.
- Vurdere nasjonale seminarer/fagkonferanser? Fortrinnsvis i samarbeid med andre aktører.
- Tilby faglig veiledning og ressurspersoner
- Utlyse midler til regionale og lokale aktiviteter – dele ressurser gjennom Ressursbanken
- Salmekonkurranse – tema for et stipendierte salmeverksted? Skrivekonkurranse om identitet – tilhørighet for konfirmanter?

5. Litt mer om de nærmeste årene

Vi må alt nå se fram mot selve 2030 – Stiklestad og Nidaros er allerede godt i gang – men denne markeringen må også få en nasjonal profil.

2024 Kristenretten på Moster og landslovsjubileum

[Forside \(moster2024.no\)](https://moster2024.no)

[Landslovsjubileet 2024 | Nasjonalbiblioteket \(nb.no\)](#)

Bjørgvin biskop og bispedømmekontoret har tatt et hovedansvar for det kirkelige engasjementet knyttet til kristenrettsjubileet. Dette er godt planlagt og i rute.

Det blir en markering av Moster og Landsloven under Kirkemøtet. Flere steder (Moster, Oslo, Trondheim, andre?) planlegger «Verdisamtaler» i løpet av året.

Det er mulighet for markeringer under Olavsfest og andre nasjonale arenaer.

2025 Utvandrerjubileet

[2025 - Norsk utvandremuseum \(utvandremuseet.no\)](https://utvandremuseet.no)

[Utvandrermarkeringen 2025 | Stavanger2025](#)

Dette er en unik anledning for å markere et kirkelig engasjement.

Utvandremuseet på Hamar har en ledende rolle i dette jubileet, de drifter bl.a. et nasjonalt nettverk hvor Kirkerådet deltar. Dette er spilt inn til Hovedkomiteen for utvandrerjubileet – i samråd med Norges Kristne Råd.

Kirken er internasjonal og kristningen og kirkeetableringen i Norge et resultat av migrasjon. Utvandringen fra 1800t og framover bidro til å endre kirkelivet i Norge gjennom etablering av frikirker. Frikirkene oppsto i stor grad som følge av impulser utenfra. Den tidlige utvandringen handlet også om religiøse minoriteter kår i Norge. Norske utvandrere bidro også til etablering av kirker særlig i USA, som Dnk fortsatt har nære relasjoner til. I forbindelse med jubileet kan den rollen europeiske innvandrere i Amerika (også nordmenn) spilte for utraderingen av indianske samfunn komme opp, dette kan bli en krevende sak.

Den norske kirkes arbeid med migrasjon og minoriteter vi være relevant også i vårt arbeid med utvandrerjubileet. Som samfunnsaktør har kirken vært initiativtager til tros- og livssynsdialoger i Norge. Dette er viktig fordi Norge har en stor innvandrerbefolkning i dag, deres erfaring som utvandrere og innvandrere er viktig når vi nå bygger samfunn.

Gjennom kirkens misjons- bistands- og internasjonale kirkesamarbeid har vi et stort globalt nettverk, noe som har bidratt til viktige kulturimpulser i det norske samfunnet. Vi er i ferd med å konkretisere disse planene og vil komme tilbake til dette.

Kirkens pilegrimsarbeid har også mange kontaktpunkter til utvandring og migrasjon. Kirken presenterer seg selv som «et folk på vandring».

Sjømannskirken har mye erfaring med å være kirke for nordmenn som av forskjellige grunner har utvandret, men fortsatt forholder seg til sin identitet som norske. De kan utfordres til en eller annen form for deltagelse.

Forslag– og dette haster:

- Hamar bispedømme gis et særlig ansvar på vegne av Den norske kirke
- Avklare eventuell nasjonalkirkelig medvirkning.
- Økumenisk samarbeid
- Sjømannskirken kan inviteres som samarbeidspartner
- ELCA Den lutherske kirken i USA kan inviteres som samarbeidspartner

2026 Slekt og samfunn og 2027 Tilhørighet

Stikkord:

- Majoritet – minoritet, tilhørighet og utenforskap, rasisme
- Religionsmøter, tradisjonsmøter – og nasjonsbygging (SKR?)
- Kirken som fellesskap, identitet (lokalt – nasjonalt – globalt)
- «Kulturarv» - fortid – nåtid - framtid
- Livsfaseriter
- Kirkegården (gravplassen) i lokalsamfunnet
- Barn og unge

Noen ideer:

- Kan konfirmantene i 2026 inviteres til å skrive tekster om slekt og samfunn – som kan bli en antologi til 2027 hvor tema er «tilhørighet»?
- Opplegg hvor barn og unge lager fortellinger om lokale spor etter Olav den hellige som kirkelige bidrag til [Den digitale Olavskilden](#)
- Oppfølging av KM-saken om kirkens immaterielle kulturarv
- Sannhet – og forsoningsarbeidet, nasjonale minoriteter
- Kirken i det livssyns åpne samfunnet: identitet og tilhørighet
- Skal vi utlyse en salmekonkurranse? Fram til 2030? Knytte seg til [memoar.no](#) for å være forberedt til 2028 Fortellinger om

Økonomiske/administrative konsekvenser

De økonomiske kostnadene vil avhenge av hvilke planer en enes om å gjennomføre.